

Domme og afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol november 2011

V.C. mod Slovakiet (dom af 8. november 2011). Klager var en 20-årig romakvinde, som, i forbindelse med fødslen af et barn ved kejsersnit på et slovakisk hospital, var blevet steriliseret af hospitalspersonalet. Domstolen lagde til grund, at klager havde underskrevet samtykkeerklæringen om sterilisation ud fra fejlagtige oplysninger om, at det ville være livsfarligt for hende at føde flere børn. Endvidere havde hun været underlagt et vist pres fra hospitalspersonalet. I den forbindelse bemærkede Domstolen, at der forelå omfattende dokumentation for, at tvangssterilisation af romakvinder var et udbredt problem i det slovenske sundhedsvæsen. Selv om Domstolen ikke fandt det bevist, at hospitalspersonalet bevidst havde forsøgt skade klager, fandt Domstolen, at sundhedsmyndighederne groft havde tilsidesat hendes ret til selvbestemmelse. På den baggrund fandt Domstolen, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 3 (*forbud nedværdigende behandling*) og EMRK artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*).

Plathey mod Frankrig (dom af 10. november 2011). Klager var blevet anbragt i en disciplinær celle i 45 dage. En anden indsat havde ugen forinden sat ild til cellen. Som følge heraf var der kraftige lugtgener i cellen. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at lugtgenerne i cellen kunne ligestilles med umenneskelig og nedværdigende behandling, og at der derfor forelå en krænkelse af EMRK artikel 3 (*forbud mod tortur og nedværdigende behandling*). Domstolen fandt endvidere, at det var sket krænkelse af EMRK artikel 13 (*adgang til effektive retsmidler*), da klager ikke havde haft mulighed for at påklage forholdene under disciplinærstraffen, men kun selve anbringelseskendelsen.

Beiere mod Letland (dom af 29. november 2011). Klager, som var tiltalt for injurier mod en offentlig ansat, havde fået beskikket en forsvarer. Under et retsmøde, hvor klager ikke var til stede, traf retten beslutning om at tvangsindlægge klager med henblik på gennemførelse af en mentalundersøgelse. Klager blev kort efter afhentet af 10-12 politifolk på sin bopæl. Der var mellem parterne enighed om, at hjemlen til at frihedsberøve klager, i givet fald, skulle findes i EMRK artikel 5, stk. 1, litra b (*ret til frihed*), hvorefter der kan ske frihedsberøvelse af en person for ikke at efterkomme en domstols lovlige påbud eller for at sikre opfyldelsen af en ved lov foreskrevet forpligtelse. Da klager ikke var blevet orienteret om retsmødet, hvor tvangsindlæggelsen blev besluttet, og heller ikke var orienteret om, at hun havde fået beskikket en forsvarer, fandt Domstolen ikke, at klager havde haft nogen reel mulighed for, frivilligt at efterkomme kravet om at underkaste sig mentalundersøgelse. På den baggrund fastslog Domstolen, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 5.

O.H. mod Tyskland (dom af 24. november 2011). Klager, som var psykisk syg, men ikke utilregnelig, var i 1987, for drabsforsøg mv., blevet idømt 9 års fængsel, efterfulgt af 10 års forvaring. I forbindelse med afsoningen af forvaringsdommen sad klager i en særlig afdeling af et almindeligt fængsel. Han blev ikke tilbudt nogen form for behandling. I 2006 besluttede en regional domstol at forlænge klagers forvaringsdom på ubestemt tid. Retten lagde i den forbindelse til grund, at klager, på grund af sin psykiske sygdom, fortsat måtte vurderes at være farlig. Klager gjorde under sagen gældende, at det var i strid med EMRK artikel 5, stk. 1 (*ret til frihed*) og EMRK artikel 7 (*ingen straf uden retsregel*), at de tyske myndigheder havde anvendt en bestemmelse om forlængelse af forsvaringsdomme på ubestemt tid med tilbagevirkende kraft. Menneskerettighedsdomstolen bemærkede, at forlængelse ud over de idømte 10 års præventiv frihedsberøvelse, under henvisning til klagers psykiske tilstand, måtte forudsætte, at klager blev underlagt behandling. Da tanken var, at han blot skulle forblive i fængslet, var der reelt tale om at forlængelse af hans straf, hvilket ikke kunne ske med tilbagevirkende kraft, jf. EMRK artikel 5 og 7. Der var derfor sket en krænkelse af konventionen.

X og Y mod Kroatien (dom af 3. november 2011). Klagerne var en mor og en datter, som var blevet frataget deres retlige handleevne. Domstolen fandt, at det udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 6 (*ret til retfærdig rettergang*), at de nationale domstole havde truffet afgørelse i sagen uden at have hørt moderen og datteren, og uden at have efterprøvet de lægefaglige vurderinger. Domstolen bemærkede, at fratagelse af en persons retlige handleevne er beslutning, som har store konsekvenser for vedkommendes privatliv. Det må derfor kræves, at der i sådanne tilfælde foreligger tungtvejende beviser for, at personen ikke kan tage vare på sine egne interesser. Det var ikke tilfældet i datterens sag, hvorfor der forelå en krænkelse af EMRK artikel 8 (*ret til privatliv*).

S.H. og andre mod Østrig (storkammerdom af 3. november 2011). Domstolen fandt det ikke i strid med EMRK artikel 8 (*om ret til familieliv*), at østrigsk lovgivning forbød brugen af donorsæd og -æg ved reagensglasbefrugtning. Domstolen lagde bl.a. vægt på, at spørgsmålet om reagensglasbefrugtning ikke er reguleret på europæisk niveau, og at medlemsstaterne derfor må antages at have en vid skønsmargin i forhold til fastsættelsen af regler på området. Domstolen understregede dog samtidig, at området for kunstig befrugtning udvikler sig meget hurtigt – bl.a. på grund af den videnskabelige udvikling – og at medlemsstaterne er forpligtet til løbende at sikre, at deres lovgivning er tidssvarende.

Mallah mod Frankrig (dom af 10. november 2011). Domstolen fandt det ikke i strid med EMRK artikel 8 (*ret til familieliv*), at klager var blevet dømt for at holde sin svigersøn, der opholdt sig ulovligt i landet, skjult, idet klager havde fået strafbortfald.

Arvelo Aponte mod Nederlandene (dom af 3. november 2011) Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastslog, at det ikke var i strid med EMRK artikel 8 (*ret til familieliv*), at Nederlandene afslog at give klager opholdstilladelse under henvisning til, at hun tidligere var dømt i Tyskland for grov narkotikakriminalitet. Domstolen bemærkede, at medlemsstaterne kan fastsætte en ”karantæneperiode”, hvori personer, dømt for alvorlig kriminalitet, er afskåret fra at få opholdstilladelse. Varigheden af en sådan ”karantæneperiode” vil dog altid skulle bero på en konkret vurdering. I den konkrete sag lagde Domstolen vægt på, at klager først havde etableret sit familieliv, efter at hun var blevet bekendt med, at hun ikke kunne få opholdstilladelse. Klager havde levet hele sit liv i Venezuela, og hendes mand talte også noget spansk. Endelig havde deres barn en tilpasningsdygtig alder. På den baggrund fandt Domstolen, at det ikke havde været i strid med EMRK artikel 8 at afslå klagers ansøgning om opholdstilladelse.